Polisi Caethwasiaeth Fodern

Cyngor Sir
CEREDIGION
County Council

Awdur a gwasanaeth: Alun Williams, Cefnogi Polisi
Dyddiad cymeradwywyd gan Cyngor: 7 Rhagfyr 2017
Asesiad Effaith Integredig: Oes
Dyddiad cyhoeddi: 2 Ionawr 2018
Dyddiad Adolygu Polisi: Ionawr 2021

Polisi Caethwasiaeth Fodern Cyngor Sir Ceredigion

Cyflwyniad

Mae'r polisi hwn yn amlinellu amcanion ac ymrwymiadau Cyngor Sir Ceredigion i fynd i'r afael â Chaethwasiaeth Fodern.

Gwnaeth y canlynol ddylanwadu ar ddatblygiad y polisi hwn:

- Deddf Caethwasiaeth Fodern 2015
- Polisi a Chanllawiau Cyngor Sir Ceredigion ar Ddiogelu Plant ac Oedolion sydd mewn Perygl 2016.
- Y polisïau a'r prosesau diogelu
- Cod Ymarfer Llywodraeth Cymru ar Gyflogaeth Foesegol mewn Cadwyni Cyflenwi
- Cydlyniant Cymunedol - Cynllun Cyflawni Cenedlaethol Llywodraeth Cymru

Trosolwg

- Mae Polisi Caethwasiaeth Fodern Cyngor Sir Ceredigion yn mabwysiadu dull integredig sy'n dod â meysydd allweddol ynghyd gan gynnwys diogelu, adnoddau dynol, caffael ac argyfyngau sifil posibl. Mae Polisi Atal Caethwasiaeth Cyngor Sir Ceredigion hefyd yn cynnwys 12 ymrwymiad y Cod ac mae'n cyfeirio at y prosesau diogelu a chyfrifoldebau'r Awdurdod Lleol o dan Ddeddf Caethwasiaeth Fodern 2015.

Amcanion y Polisi

- Bydd Cyngor Sir Ceredigion yn sicrhau bod adroddiadau ynglŷn â chaethwasiaeth fodern a masnachu pobl ynghyd â chefnogaeth i ddioddefwyr yn cael eu prif ffrydio yn y systemau a'r prosesau diogelu.

- Bydd Cyngor Sir Ceredigion yn llunio datganiad blynyddol a gaiff ei gymeradwyo a'i lofnodi gan y Grŵp Arweiniol i nodi nad oes achosion o gaethwasiaeth a masnachu pobl yn y gadwyn gyflenwi. Cyhoeddir y datganiad blynyddol ar wefan y Cyngor Sir.

- Bydd Cyngor Sir Ceredigion yn penodi Aelod Etholedig yn Hyrwyddwr Cyflogaeth Foesegol ac Atal Caethwasiaeth.

Mae Caethwasiaeth Fodern neu Fasnachu Pobl yn cynnwys y canlynol:

- Recriwtio plant ac oedolion agored i niwed
- Eu symud nhw i rywle arall, yn aml i wlad arall
- Defnyddio bygythiadau, grym neu dwyll i wneud iddynt wneud rhywbeth yn erbyn eu hewyllys
- Camfanteisio arnynt i wneud arian neu ddarparu gwasanaethau ar gyfer eu masnachwyr.

Mathau o Gamfanteisio

- Camfanteisio ar Weithwyr
- Camfanteisio'n Rhywiol
- Camfanteisio Troseddol
- Caethwasanaeth Domestig
- Tynnu Organau

Ystadegau
Amcangyfrifir bod rhwng 10,000 a 13,000 o bobl yn y Deyrnas Unedig yn dioddef yn sgil Caethwasiaeth Fodern. Yn 2016, cyfeiriwyd 3,805 o ddioddefwyr posibl caethwasiaeth fodern i'r Mecanwaith Atgyfeirio Cenedlaethol, cynnydd o 17% o gymharu â 2015.

Yng Nghymru, cyfeiriwyd 123 o ddioddefwyr posibl i'r Mecanwaith Atgyfeirio Cenedlaethol, gostyngiad o 8.3% o gymharu â'r cyfanswm a gyfeiriwyd yn 2015. O blith y 123 o bobl a atgyfeiriwyd, roedd 62 ohonynt yn fenywod a 61 ohonynt yn ddynion. Roedd 102 neu 83% o'r atgyfeiriadau yn ymwneud ag oedolion ac roedd 17% o'r atgyfeiriadau yn ymwneud â phlant.

Y mathau mwyaf cyffredin o gamfanteisio yng Nghymru yn 2016 oedd y canlynol:
- Camfanteisio ar weithwyr - roedd 42 o ddynion yn ddioddefwyr posibl.
- Camfanteisio'n rhywiol - roedd 25 o fenywod yn ddioddefwyr posibl.
- Caethwasanaeth Domestig - roedd 18 o fenywod yn ddioddefwyr posibl.

Yng Nghymru, roedd 10 o blant yn ddioddefwyr posibl o gamfanteisio ar weithwyr neu gaethwasanaeth domestig. Roedd 9 o ferched yn ddioddefwyr posibl o gamfanteisio rhywiol, gan gynnwys 5 o wladolion y Deyrnas Unedig.

Roedd y nifer uchaf o ddioddefwyr posibl yn dod o'r bum gwlad ganlynol:-
- Fietnam - 16
- Eritrea - 12
- Nigeria - 12
- Sudan - 9
- Y Deyrnas Unedig - 9

Strwythurau yng Nghymru
Mae Grŵp Atal Caethwasiaeth Rhanbarthol Dyfed-Powys yn cynnal cyfarfodydd ac mae'n cynllunio'r modd y cyflawnir y gwaith atal caethwasiaeth yn strategol ac yn rhanbarthol. Mae'r grŵp yn dod o dan Grŵp Arwain Atal Caethwasiaeth Cymru a Grŵp Gweithredol Atal Caethwasiaeth Cymru. Mae Llywodraeth Cymru wedi penodi Cydgysylltydd Atal Caethwasiaeth.

Cyflwynwyd **Deddf Caethwasiaeth Fodern 2015** i wneud caethwasiaeth, caethwasanaeth a masnachu pobl yn drosedd yn y Deyrnas Unedig.

O dan y Ddeddf, mae gan Awdurdod Lleol nifer o ddyletswyddau a chyfrifoldebau statudol:

- **Datganiad Blynyddol,** mae hyn yn ofyniad o dan adran 54 o'r Ddeddf ar gyfer sefydliadau masnachol sy'n bodloni'r meini prawf a ragnodir gan y rheoliadau a wneir gan yr Ysgrifennydd Gwladol. Yn achos yr Awdurdod Lleol, mae Cod Ymarfer Llywodraeth Cymru ar gyfer Cyflogaeth Foesegol mewn Cadwyni Cyflenwi hefyd yn nodi y dylid gwneud datganiad blynyddol. Bydd Cyngor Sir Ceredigion yn llunio datganiad blynyddol, a gaiff ei gymeradwyo a'i lofnodi gan y Grŵp Arweiniol, i nodi nad oes achosion o gaethwasiaeth a

masnachu pobl yn y sefydliad nac yn ein cadwyn gyflenwi. Cyhoeddir y datganiad blynyddol ar wefan y Cyngor Sir.

Yr Hyrwyddwr Cyflogaeth Foesegol ac Atal Caethwasiaeth fydd yn gyfrifol am lunio a chyhoeddi'r Datganiad Blynyddol, gyda chefnogaeth y Pennaeth Cefnogi Polisi. Bydd y datganiad yn mynd gerbron y Pwyllgor Craffu perthnasol ac yn cael ei gymeradwyo gan Gabinet y Cyngor.

- **Y ddyletswydd i hysbysu'r Swyddfa Gartref am Ddioddefwyr Posibl Caethwasiaeth Fodern.** Mae'r ddyletswydd i hysbysu wedi'i nodi yn adran 52 y Ddeddf ac mae'n ei gwneud yn ofynnol i Awdurdodau Lleol hysbysu'r Ysgrifennydd Gwladol o bobl yr amheuir eu bod yn dioddef yn sgil caethwasiaeth neu fasnachu pobl. Mae'r Swyddfa Gartref wedi paratoi canllawiau a ffurflenni hysbysu. Bydd y Cyngor Sir yn rhoi gwybod i'r Swyddfa Gartref am ddioddefwyr posibl.
  Cyfarwyddwr Strategol, Gofal, Amddiffyn a Ffordd o Fyw sy'n **gyfrifol** am roi gwybod i'r Swyddfa Gartref.

- **Fel Ymatebydd Cyntaf, mae gan yr Awdurdod Lleol y cyfrifoldeb i gyfeirio dioddefwyr posibl** i'r awdurdod cymwys, (Yr Uned Masnachu Pobl a Chaethwasiaeth Fodern) drwy'r Mecanwaith Atgyfeirio Cenedlaethol. Mae ffurflenni'r Mecanwaith Atgyfeirio Cenedlaethol ar gael ac mae Grŵp Atal Caethwasiaeth Rhanbarthol Dyfed Powys wedi paratoi Llwybr Gofal i Ddioddefwyr sy'n cynnwys prosesau ar gyfer oedolion a phlant. Bydd y Cyngor Sir, fel yr ymatebydd cyntaf, yn cyfeirio dioddefwyr posibl caethwasiaeth fodern i'r Mecanwaith Atgyfeirio Cenedlaethol. Cyfarwyddwr Strategol, Gofal, Amddiffyn a Ffordd o Fyw sy'n **gyfrifol** am gyfeirio dioddefwyr posibl i'r Mecanwaith Atgyfeirio Cenedlaethol.

- **Eiriolwyr Annibynnol ar Fasnachu Plant**. Mae rôl yr Eiriolwyr Annibynnol ar Fasnachu Plant wedi'i hamlinellu yn Adran 48 o'r Ddeddf, '*Cyfarwyddyd Dros Dro i'r Tri Safle Mabwysiadu Cynnar ar Eiriolwyr Masnachu Plant Annibynnol'.* Mae Cymru gyfan wedi'i dewis fel safle mabwysiadu cynnar. Felly mae'n ofynnol i Awdurdod Lleol yng Nghymru atgyfeirio unrhyw blant sy'n ddioddefwyr posibl yn sgil masnachu pobl i'r gwasanaeth Eiriolwyr Annibynnol ar Fasnachu Plant a reolir gan Barnardo's. Bydd y Cyngor Sir yn atgyfeirio plant sy'n ddioddefwyr posibl o fasnachu pobl i'r Eiriolwyr Annibynnol ar Fasnachu Plant.
  Pennaeth y Gwasanaethau Plant a Theuluoedd sy'n **gyfrifol** am gyfeirio plant sy'n ddioddefwyr i'r Eiriolwyr Annibynnol ar Fasnachu Plant.

Diogelu

Mae Awdurdod Lleol Ceredigion yn aelod o Fwrdd Diogelu Canolbarth a Gorllewin Cymru ac mae ei nodau craidd fel a ganlyn:

- Amddiffyn plant ac oedolion yn eu hardal a allai fod yn wynebu camdriniaeth, esgeulustod a mathau eraill o niwed neu sydd mewn perygl o wynebu hyn.
- Atal plant ac oedolion yn eu hardal rhag bod mewn perygl o wynebu camdriniaeth, esgeulustod a mathau eraill o niwed.

Yn lleol, mae Grŵp Gweithredu Lleol Diogelu Plant (CYSUR) a Grŵp Gweithredu Lleol Diogelu Oedolion (CWMPAS) yn bodoli. Mae'r Grwpiau Gweithredu Lleol yn cydweithio o fewn cyd-destun amlasiantaethol i gadw plant ac oedolion, a allai fod mewn perygl, yn ddiogel yn eu hardal leol.

Mae'r prif amcanion yn cynnwys:

1. Sicrhau bod yr arferion diogelu, cynllunio strategol a chomisiynu gwasanaethau ar draws yr holl asiantaethau partner yn gwella yn barhaus a'u bod yn hyrwyddo canlyniadau da i blant ac oedolion a allai fod mewn perygl yn eu hardal leol.
2. Creu fforwm lle ceir dysgu ar y cyd, rhannu gwybodaeth ac arweiniad mewn amgylchedd aml-asiantaethol
3. Bydd gweithio ar y cyd hefyd yn ein herio'n broffesiynol ac yn ein dal ni oll i gyfrif pan fydd arferion diogelu yn disgyn yn is na'r safonau disgwyliedig.

Mae cynrychiolwyr o Geredigion yn aelodau o Grŵp Atal Caethwasiaeth Rhanbarthol Dyfed Powys sy'n cyfrannu gwybodaeth a chamau perthnasol at y Grwpiau Gweithredu Lleol fel rhan o agenda trawsbynciol Oedolion a Phlant.

Mae gan Gyngor Sir Ceredigion Bolisi a Chanllawiau ar gyfer Diogelu Plant ac Oedolion mewn Perygl (Medi 2016) sy'n amlinellu rolau, cyfrifoldebau a phrosesau allweddol o ran diogelu.

Mae'r dogfennau perthnasol eraill yn cynnwys:-

- Y Llwybr Gofal i Ddioddefwyr
- Y ddyletswydd i hysbysu'r Swyddfa Gartref am ddioddefwyr posibl Caethwasiaeth Fodern - Ffurflen a Chanllawiau
- Cyfarwyddyd Ymarfer Cymru Gyfan ar gyfer Diogelu Plant a Allai Fod Wedi Cael Eu Masnachu.
- Llawlyfr Gweithredol Masnachu Plant Cymru
- Canllawiau Mecanwaith Atgyfeirio Cenedlaethol ar gyfer Ymatebwyr Cyntaf o ran Plant
- Canllawiau Mecanwaith Atgyfeirio Cenedlaethol ar gyfer Oedolion sy'n Ddioddefwyr Posibl Caethwasiaeth Fodern, Cymru a Lloegr
- Protocol Masnachu Plant Cymru Gyfan
- Diogelu a Hyrwyddo Lles Plant sydd mewn Perygl o gael eu Cam-drin drwy Gamfanteisio Rhywiol - Cymru Gyfan
- Strategaeth CYSUR ar gyfer Atal Cam-drin Plant yn Rhywiol
- Canllawiau ar gyfer Eiriolwyr Annibynnol ar Fasnachu Plant, Cymru

Cyfarwyddwr Strategol Gofal, Amddiffyn a Ffordd o Fyw Cyngor Sir Ceredigion fydd yn parhau'n **gyfrifol** am ddiogelu dioddefwyr Caethwasiaeth Fodern yng Ngheredigion. Mae Grŵp Gweithredu Lleol Ceredigion eisoes wedi cadarnhau'r polisi hwn a bydd hefyd yn mynd gerbron Bwrdd Diogelu Canolbarth a Gorllewin Cymru ar ôl i'r Cyngor Sir ei gymeradwyo.

Canolfannau Derbyn Goroeswyr

Caiff Canolfannau Derbyn Goroeswyr eu sefydlu a'u rheoli gan yr Heddlu i gasglu gwybodaeth gan oroeswyr a gellid eu defnyddio pan fo'r nifer o ddioddefwyr posibl Caethwasiaeth Fodern yn rhy fawr i gael llety yn y tai diogel sydd eisoes yn bodoli.

Yr Heddlu sy'n cymryd **cyfrifoldeb** arweiniol am gynllunio ac agor Canolfannau Derbyn Goroeswyr. Pan fydd angen, bydd y canolfannau derbyn goroeswyr yn cael eu hystyried a'u nodi fesul achos, gan ddefnyddio partneriaethau argyfyngau sifil posib ac amlasiantaethol ar lefel y Grŵp Rheoli Tactegol. Nid oes gan Awdurdodau Lleol gyfleusterau ar gyfer canolfannau derbyn parhaol sy'n addas i ddioddefwyr Caethwasiaeth Fodern. Bydd Uned Argyfyngau Sifil Posib Cyngor Sir Ceredigion yn darparu ystod o gefnogaeth i'r Heddlu drwy'r broses, yn ôl yr angen.

Cod Ymarfer: Cyflogaeth Foesegol mewn Cadwyni Cyflenwi
Mae Llywodraeth Cymru wedi lansio Cod Ymarfer ar Gyflogaeth Foesegol mewn Cadwyni Cyflenwi. Mae Llywodraeth Cymru yn disgwyl bod yr Awdurdodau Lleol yn ymrwymo i'r Cod.

Bydd Cyngor Sir Ceredigion yn cydymffurfio â'r Cod Ymarfer a bydd holl Wasanaethau'r Cyngor yn cadw at y Cod. Y Gwasanaeth Cefnogi Polisi fydd yn gyfrifol am fonitro'r cynnydd a wneir yn erbyn y cod.

Bydd y Cyngor yn llunio Datganiad Blynyddol ar gyflogaeth foesegol.

Bydd y Cyngor yn penodi Hyrwyddwr Cyflogaeth Foesegol ac Atal Caethwasiaeth.

Mae Polisi Caethwasiaeth Fodern Cyngor Sir Ceredigion yn cynnwys y 12 ymrwymiad sydd yn y cod.

1. **Llunio polisi ysgrifenedig ar gyflogaeth foesegol yn ein sefydliad a'n cadwyni cyflenwi gan gynnwys penodi Hyrwyddwr Cyflogaeth Foesegol ac Atal Caethwasiaeth.**
   Mae'r polisi Caethwasiaeth Fodern hwn yn cynnwys cyflogaeth foesegol. Bydd y polisi yn cael ei ddosbarthu i'r holl wasanaethau yng Nghyngor Sir Ceredigion. Byddwn yn monitro ei heffeithiolrwydd ac yn adolygu'r polisi. Hefyd, bydd y Cyngor yn penodi Hyrwyddwr Cyflogaeth Foesegol ac Atal Caethwasiaeth.

2. **Llunio polisi ar chwythu’r chwiban.**
   Cymeradwyodd y Cabinet bolisi Cyngor Sir Ceredigion ar chwythu'r chwiban ar 17 Mai 2016. Mae'r polisi yn amlinellu ymrwymiad yr Awdurdod Lleol i gyflawni ei fusnes yn onest a chydag uniondeb, gan feithrin diwylliant agored ac atebol ynghyd â diogelu'r rheini sy'n chwythu'r chwiban. Bydd pecyn e-ddysgu ar Chwythu'r Chwiban yn cael ei ddatblygu a bydd yn cael ei gyflwyno ar gyfer yr holl staff.

3. **Darparu rhaglen hyfforddi ar gaethwasiaeth fodern a chyflogaeth foesegol.**
   Bydd Cyngor Sir Ceredigion yn nodi anghenion hyfforddi'r staff gan ddarparu hyfforddiant parhaus priodol er mwyn sicrhau dealltwriaeth o gaethwasiaeth modern a cham-drin hawliau dynol, gan gynnwys masnachu pobl. Bydd cronfa ddata 'CERI' yn cofnodi gwybodaeth sy'n ymwneud â phob gweithiwr sydd wedi bod ar hyfforddiant ynghylch caethwasiaeth fodern a chyflogaeth

foesegol. Darperir gwybodaeth i bob Pennaeth Gwasanaeth bob mis am bresenoldeb eu gweithwyr mewn digwyddiadau hyfforddi.

4. **Sicrhau bod arferion cyflogaeth yn cael eu prif ffrydio yn y broses gaffael.**
   Bydd Cyngor Sir Ceredigion yn gofyn bod copi o Bolisi Atal Caethwasiaeth y Cyngor yn cael ei gynnwys ym mhob tendr a dogfen berthnasol. Bydd cwestiwn byr ar gyflogaeth foesegol hefyd yn cael ei gynnwys yn y tendrau. Bydd Cod Llywodraeth Cymru ar Gyflogaeth Foesegol mewn Cadwyni Cyflenwi yn cael ei lwytho i dendrau newydd. Bydd y tendrau presennol sydd mewn categorïau risg uchel yn cael eu nodi a byddant yn cael copi o'r cod. Caiff cyfres o gwestiynau ei pharatoi a bydd elfennau perthnasol y cod yn cael eu cynnwys yn y contractau.

5. **Gweithio gyda chyflenwyr i sicrhau nad yw'r ffordd yr ydym yn gweithio yn peryglu arferion cyflogaeth foesegol.**
   Bydd y Cyngor yn gweithio gyda chyflenwyr i sicrhau nad ydynt yn peryglu arferion cyflogaeth foesegol. Bydd Cyngor Sir Ceredigion yn sicrhau bod y cyflenwyr yn cael eu talu mewn da bryd.

6. **Disgwyl i'r cyflenwyr ymrwymo i'r Cod**
   Bydd y Cyngor yn annog cyflenwyr i ymrwymo i'r cod ymarfer.

7. **Asesu gwariant i nodi materion sy'n ymwneud â chaethwasiaeth fodern, torri hawliau dynol ac arferion anfoesegol, ac ymdrin â hwy.**
   Bydd Gwasanaeth Caffael Cyngor Sir Ceredigion yn adolygu'r gwariant. Bydd meysydd gwasanaeth Cyngor Sir Ceredigion yn ymgysylltu'n uniongyrchol â gweithwyr contract a byddant yn gweithio gyda chyflenwyr i unioni materion sy'n ymwneud ag ymarferion cyflogaeth anghyfreithlon neu anfoesegol. Bydd y meysydd gwasanaeth yn monitro arferion cyflogaeth y cyflenwyr risg uchel.

8. **Sicrhau na fydd unrhyw arferion hunangyflogi ffug yn cael eu cynnal ac na fydd cynlluniau mantell a chontractau dim oriau yn cael eu defnyddio'n annheg.**
   Bydd Cyngor Sir Ceredigion yn lliniaru unrhyw risg o gyflogaeth anfoesegol trwy asesu cymhwysedd pob hawliad gan bobl hunangyflogedig yn erbyn canllawiau Cyllid a Thlodi Ei Mawrhydi gan sicrhau bod cynlluniau mantell ac asiantaethau wedi'u cofrestru â'r cyrff rheoleiddio priodol. Yn ychwanegol at hyn, bydd Adnoddau Dynol yn adolygu contractau wrth gefn yn rheolaidd, i sicrhau bod gweithwyr yn cael yr hawl i gael eu cydnabod gyda statws gweithiwr, lle bo hynny'n briodol.

9. **Sicrhau bod gweithwyr yn rhydd i ymuno ag Undeb Llafur heb berygl y byddant yn wynebu unrhyw fath o wahaniaethu yn eu herbyn.**
   Bydd Polisïau a Gweithdrefnau Adnoddau Dynol Cyngor Sir Ceredigion yn sicrhau bod gweithwyr yn rhydd i ymuno ag Undeb Llafur heb berygl y byddant yn wynebu unrhyw fath o wahaniaethu yn eu herbyn.

10. **Ystyried talu Cyflog Byw'r Sefydliad Cyflog Byw fel isafswm ac annog y cyflenwyr i wneud yr un fath.**

Mabwysiadodd Cyngor Sir Ceredigion y Cyflog Byw Cenedlaethol yn un o gyfarfodydd llawn y Cyngor a daeth hyn i rym ar 1 Ebrill 2015. Caiff tâl atodol y cyflog byw ei dalu yn ychwanegol at y gyfradd fesul awr ar gyfer pwynt 7 ac 8 ar y golofn a bydd hyn yn sicrhau bod yr holl staff yn derbyn swm sy'n cyfateb i Bwynt 9 ar y golofn gyflogau fel y gyfradd isaf fesul awr.

11. **Llunio datganiad blynyddol ysgrifenedig i sicrhau nad oes unrhyw achos o gaethwasiaeth na masnachu pobl yn unrhyw ran o'r sefydliad a'r cadwyni cyflenwi.**
Bydd yr Awdurdod Lleol yn paratoi datganiad blynyddol ar gaethwasanaeth a masnachu pobl. Bydd y datganiad blynyddol yn cael ei gyflwyno gerbron y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu ac yna bydd y Cabinet yn ei gymeradwyo. Bydd yr Hyrwyddwr Cyflogaeth Foesegol ac Atal Caethwasiaeth yn ei gymeradwyo a chaiff ei gyhoeddi ar wefan y Cyngor Sir.

12. Sicrhau bod y rheini sy'n gwneud gwaith ar gontract allanol yn cael eu trin yn deg ac yn gyfartal.
Yn unol â "Rheoliadau Trosglwyddo Ymgymeriadau (Diogelu Cyflogaeth) 2006", caiff hawliau gweithwyr eu diogelu pan fydd y sefydliad neu'r gwasanaeth y maent yn gweithio iddo yn trosglwyddo i gyflogwr newydd. Mae contractau allanol hefyd yn ddarostyngedig i God Ymarfer Llywodraeth Cymru ar Faterion y Gweithlu (Y Cod Dwy Haen). Bydd y Cyngor Sir yn parhau i gadw at y rheoliadau hyn.